Bijlage VMBO-GL en TL

2019

tijdvak 2

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Bronnenboekje

GT-0125-a-19-2-b

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 1
De vrouw van koning Willem II schrijft in een brief:

> Willem heeft de opdracht gegeven voor een grondwetswijziging. Deze opdracht heeft de steun van het volk en is precies op het juiste moment gegeven. Daarom is de onrust afgenomen.

bron 2
Drie uitspraken over een grondwetswijziging rond 1888:

> **uitspraak 1**
> De grote opkomst bij de verkiezingen bewijst dat de nieuwe grondwet op prijs wordt gesteld.
>
> **uitspraak 2**
> De wetsontwerpen voor de nieuwe grondwet worden u nu aangeboden. Ik hoop en vertrouw erop dat u als parlement vóór deze belangrijke vernieuwing stemt.
>
> **uitspraak 3**
> Wij vinden dat meer mensen stemrecht moeten krijgen. Wij gaan daarom een voorstel maken voor de herziening van de grondwet.

bron 3
Een deel van een sprookje met dieren waarin een spin aan een bij uitlegt wat mensen zijn (1890):

> De bij en de spin keken door het keukenraam naar binnen. De mens nam een hap eten. Plotseling stond de mens op en sloeg naar het kromgebogen wezen dat het eten had gebracht. Het wezen boog nog dieper voor de mens.
> ‘Wie is dat, die zo laf bukt voor de mens?’, vroeg de bij.
> ‘Dat is nou de vrouw’, zei de spin.
> ‘Nou,’ zei de bij, ‘dat is dan echt een laf wezen.’
> ‘Dat is niet háár schuld!’ riep de spin. ‘Godsdienst, wetten en traditie hebben haar eeuwen verteld dat het zo hoort. Zij heeft deze onzin al die tijd geloofd.’

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 4
Hieronder staan drie uitspraken van politiek leiders in Nederland tussen 1848 en 1900:

uitspraak 1
De strijd voor vrijheid is verplicht geworden. Niet door de mensen alle macht te geven, zoals de strijders in de Franse Revolutie. Maar wél door mensen te laten beseffen dat de hoogste macht van God en de Bijbel komt.

uitspraak 2
Het ideaal van de internationale arbeider houdt in dat wij over de hele wereld vrienden hebben. Er is aanhang voor onze groeiende organisatie en voor enthousiaste arbeiders die ons saaie landje nieuw leven inblazen.

uitspraak 3
Als het moet, zal ik minister worden, zodat we een nieuwe grondwet met meer klassieke grondrechten aan de koning kunnen voorleggen.

bron 5
Een tekening met als titel: *De heldhaftigheid van Duitsers* (1914):

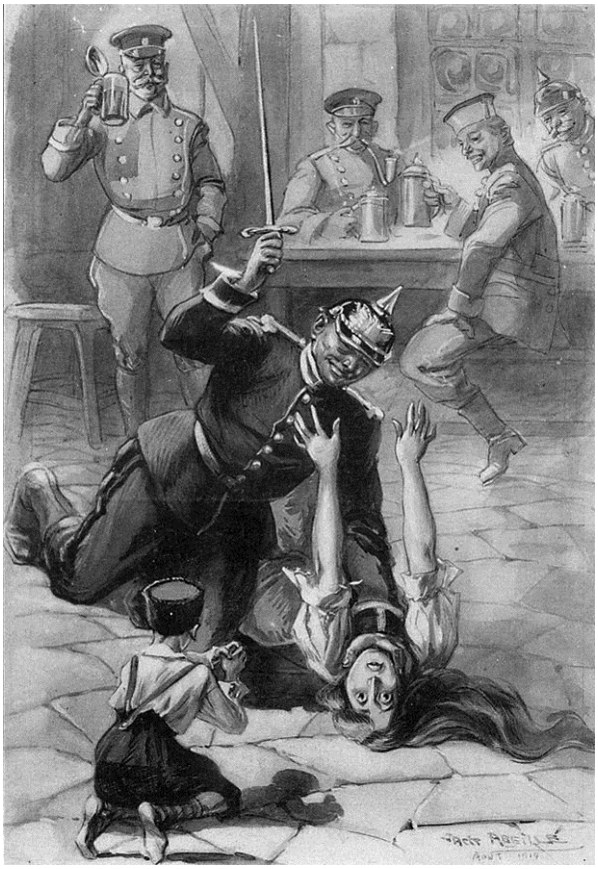

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 6
Hieronder staan vier kaarten van Europa:

kaart 1

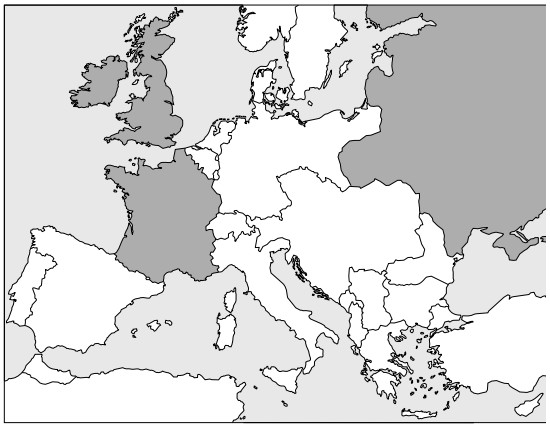

kaart 2

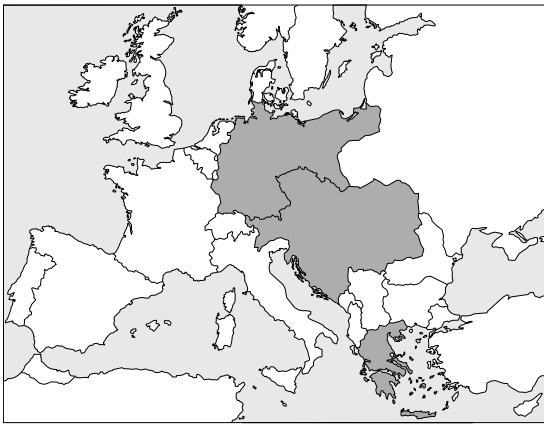

kaart 3

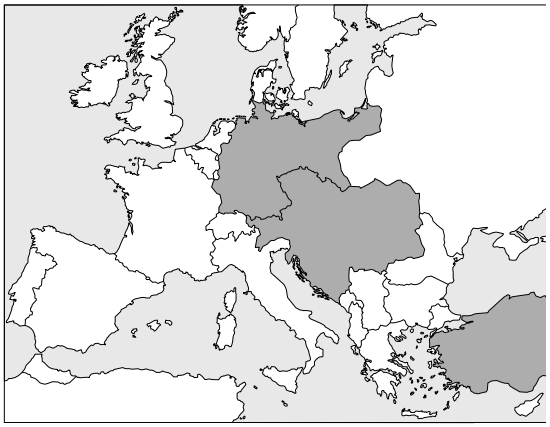

kaart 4

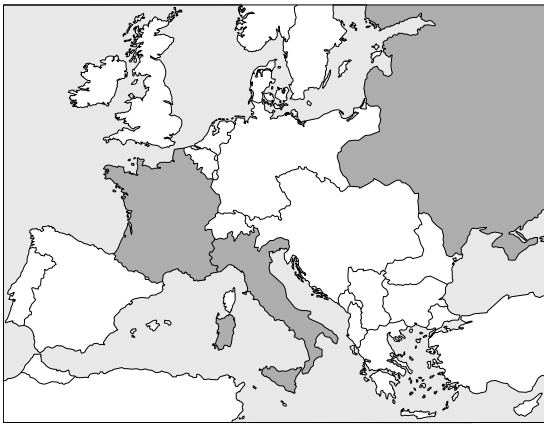

bron 7
Uit een Nederlandse krant (1915):

Een journalist van onze krant heeft enige tijd geleden een artikel geschreven waarin stond: ‘In het centrum van Europa bevinden zich gewetenloze en schurkachtige regeringen die deze oorlog veroorzaakt hebben.’
De Nederlandse regering diende een aanklacht tegen hem in. Vandaag moest hij voor de rechter verschijnen. Onze journalist werd door de rechter vrijgesproken.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 8
Uit een Nederlands geschiedenisboek over een gebeurtenis aan het einde van de Eerste Wereldoorlog:

> Overal waren volken ongelukkig als gevolg van de Eerste Wereldoorlog. Toen zijn ook in óns goede land mannen opgestaan, socialisten, die onze koningin wilden verjagen! Ze zeiden dat onze arbeiders geen koningin meer wilden! Maar dat was helemaal niet waar. De arbeiders schreeuwden, met tranen in hun ogen: 'Oranje boven! Leve de koningin!' De zielige poging van de mannen die zelf de baas wilden spelen in het land, was helemaal mislukt.

bron 9
Uit een tijdschrift voor mannen:

> Na de Eerste Wereldoorlog veranderden de Engelse en Amerikaanse vrouwen sterk van uiterlijk: kort haar, kortere rokken en heel wat krachtiger dan in grootmoeders tijd. En dat de vrouwen nu opkomen voor hun rechten en onafhankelijk worden, dat is hun goed recht. Zeker nadat de mannen naar het front moeten. Zij weten door hun veranderde rol tijdens de Eerste Wereldoorlog van aanpakken, als het moet!

bron 10
Een kaart van Duitsland uit de periode 1919-1939:

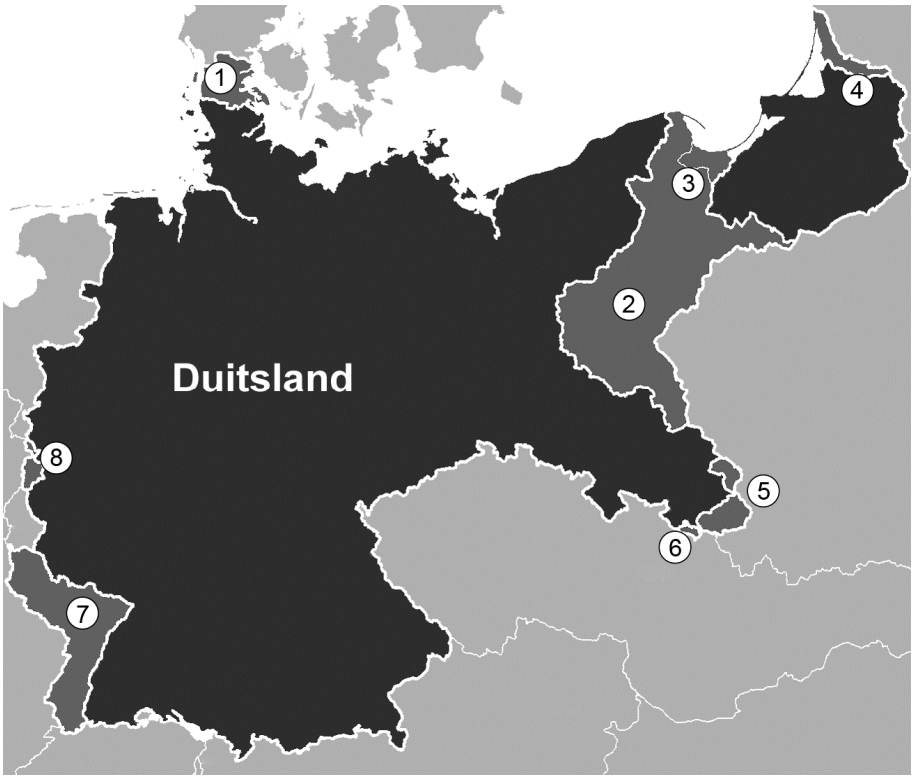

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 11
Een schilderij (1937):

bron 12
Een poster van een film over een historische gebeurtenis:

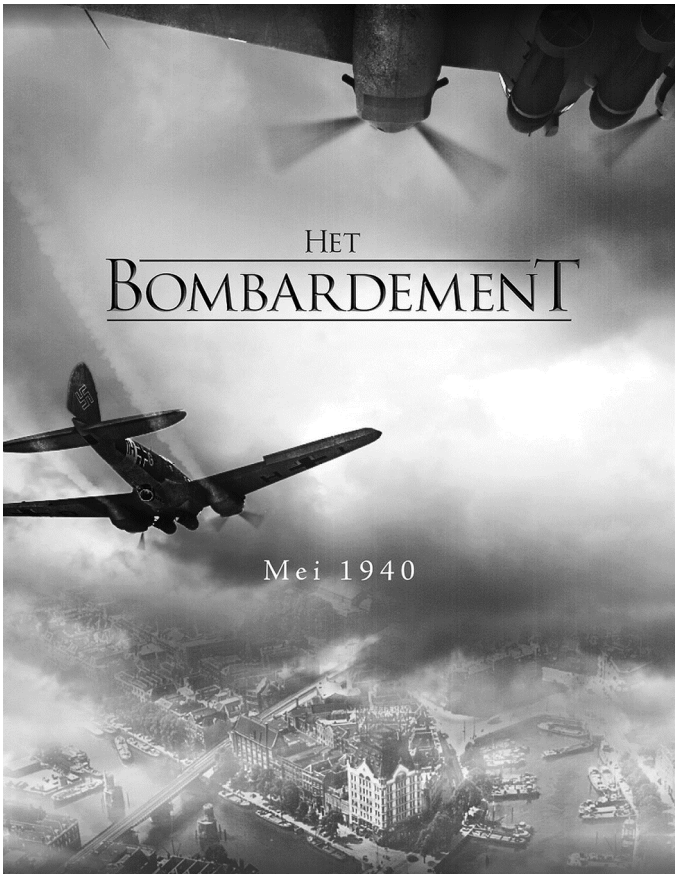

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 13
Uit een boek over de Tweede Wereldoorlog:

> Al snel na de Nederlandse capitulatie kwamen Duitse officieren bij Nederlandse scheepswerven en vliegtuigbouwers langs. De Duitsers hadden schepen en vliegtuigen nodig. De directeuren van deze bedrijven moesten toen kiezen of ze hun producten gingen verkopen aan de Duitsers, of dat ze dit moesten weigeren. Weigeren betekende waarschijnlijk dat hun bedrijven door de Duitsers zouden worden overgenomen. Veel directeuren kozen voor het behoud van hun eigen bedrijf.

bron 14
Een uitspraak tijdens de Tweede Wereldoorlog (1941):

> Vandaag werd de Sovjet-Unie aangevallen. Daarom zullen wij Nederlanders, nu de omstandigheden ons daartoe dwingen, samen vechten met de bevolking van de Sovjet-Unie. Wij zullen dit doen, ook al zijn we het in veel opzichten niet met de Sovjet-Unie eens. We moeten samen zien te winnen.

bron 15
Uit een artikel in een tijdschrift:

> Alida de Jong werd in 1937 gekozen als lid van de Tweede Kamer. Na 10 mei 1940 kwam deze Kamer niet meer bij elkaar. Van een familielid kreeg ze op 14 mei het aanbod om te vluchten naar Engeland. Dat heeft ze geweigerd. Omdat ze Joods was werd ze in november uit de gemeenteraad van Amsterdam gezet. In 1943 werd Alida tijdens een razzia opgepakt en naar Westerbork afgevoerd.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 16
Een kaart over een gebeurtenis tijdens de Tweede Wereldoorlog:

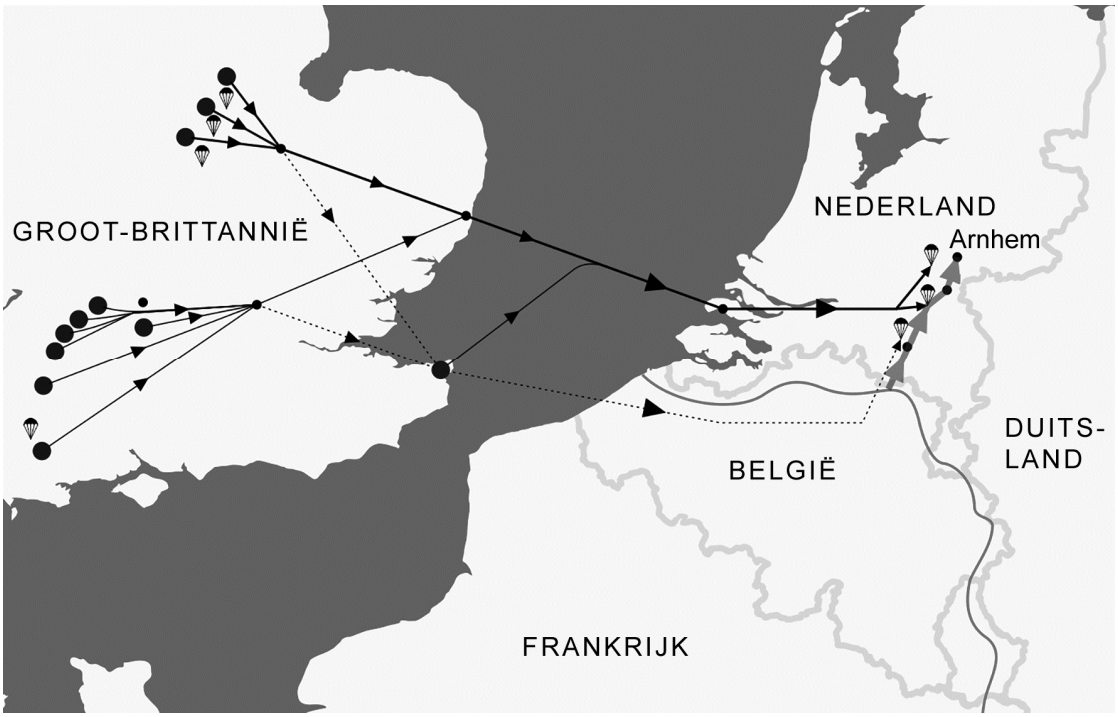

bron 17
Een poster van het Nederlandse verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog:

Toelichting
Op de poster staat: Nederlanders! Ziet u de ondergang van Duitsland?
In het midden staat: Berlijn.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 18
De voorkant van een boekje (1948):

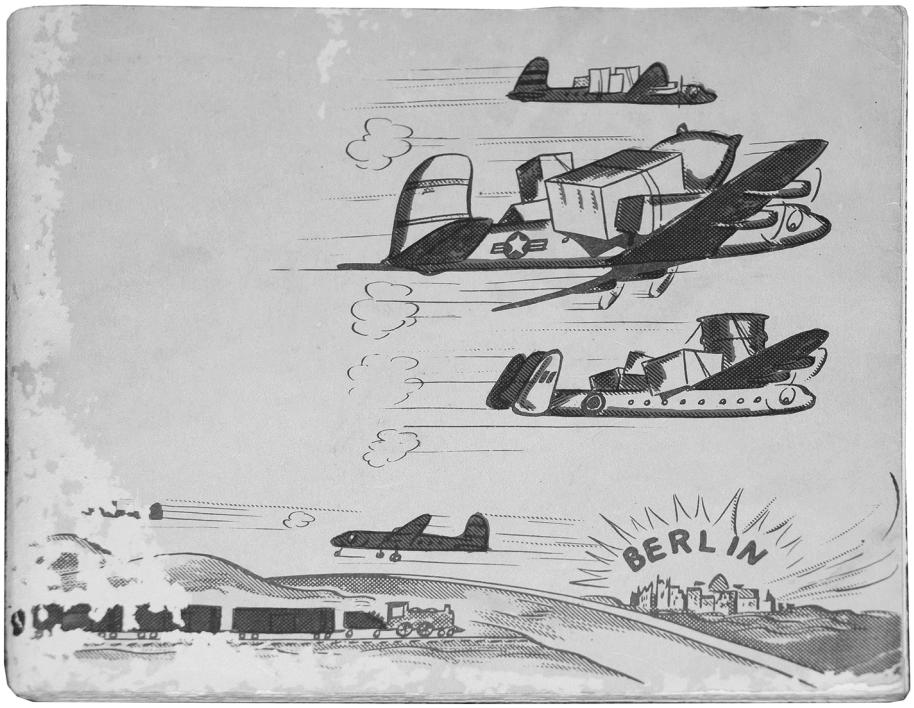

Toelichting
In de bron staat Berlin (= Berlijn).

bron 19
Een krantenkop uit 1962:

“Sovjet-Unie niet hals over kop in oorlog”

CHROESJTSOV: “OVERLEG NODIG VOOR HET TE LAAT IS”

Enkele schepen van Russen tegengehouden?

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 20
Uit een boek over de muziek van The Beatles:

> De muziek van de Engelse popgroep The Beatles, uit de zestiger jaren, komt eigenlijk van de andere kant van de oceaan. Net als de glimmende jukeboxen, de grote, luxe koelkasten, de spijkerbroeken en natuurlijk de rock-'n-roll van Elvis Presley. Bij de muziek horen de langere haren van de jongens en de korte minirokjes van de meisjes.

bron 21
Een prent over de Koude Oorlog:

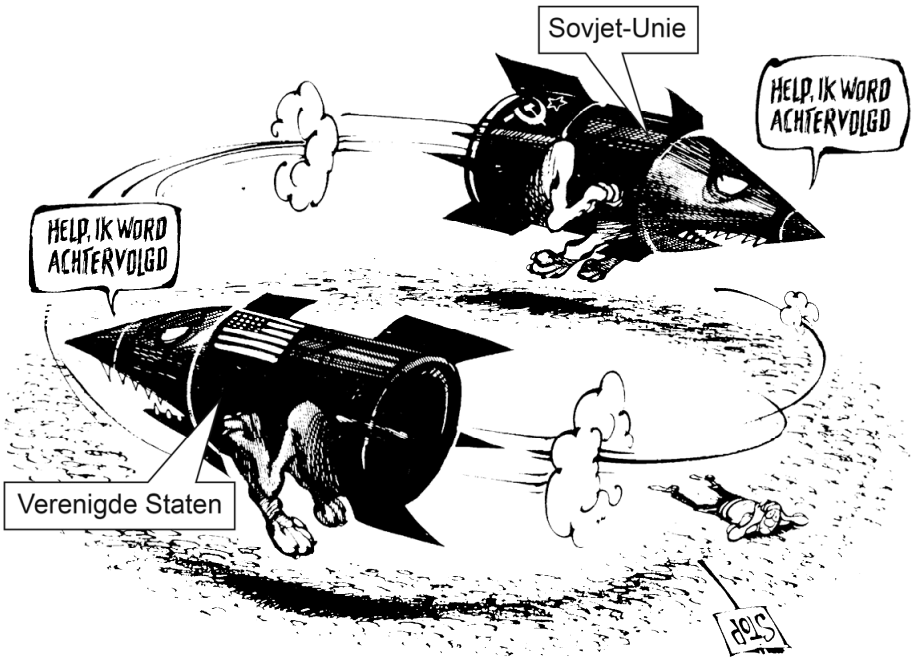

Toelichting
In de tekstballonnen staat: Help, ik word achtervolgd.
Op het bordje op de grond naast de liggende man staat: Stop.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 22
Een foto:

bron 23
Twee versies van een couplet uit het volkslied van de Sovjet-Unie:

Versie 1 (1935):
Door de stormen scheen de zon van de vrijheid voor ons
En de grote Lenin heeft ons pad verlicht,
Stalin heeft ons opgevoed, tot vreugde van het volk
Ons geïnspireerd tot arbeid en weldaden.

Versie 2 (1977):
Door de onweersbuien heen, scheen ons de zon der vrijheid toe,
En de grote Lenin heeft ons de weg getoond:
Voor de goede zaak heeft hij de volkeren doen opstaan,
Tot arbeid en heldendaden heeft hij ons geïnspireerd!

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 24
Een kaart van Europa met vier nummers:

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

bron 25
Een spotprent (1990):

Toelichting
Op de beer staat: USSR (= Sovjet-Unie).

bron 26
Een uitspraak van een Nederlandse politicus (2002):

> We willen het land teruggeven aan de mensen. Daarbij hebben wij niets te verwachten van de huidige politici. De mensen in Nederland zien de verloedering om zich heen grijpen. En de politieke partijen doen niets! Wij willen dat veranderen.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.